

אנחנו באמת מאושרים? הממצאים המטרידים שמגלה סקר חדש על הישראלים

הישראלים סובלים מבידוד רגשית וחוסר אמון בקהילה ובסובבים אותם, למרות תחושת שביעות רצון גבוהה מהחיים, לפי סקר חדש של המכון החברתי-אירופאי שהקיף 29 מדינות

12:25 25.07.2015 מאת: **נדן פלדמן**

הישראלים מדורגים כמעט בקביעות בצמרת המדינות במדדי אושר ורווחה עולמיים - עדות לשביעות רצון גבוהה מהחיים כאן, למרות הכול. אולם סקר חדש של המכון החברתי-אירופאי (ESS) מגלה ממצאים מדאיגים בנוגע להיבטים של בדידות רגשית וסולידריות חברתית, שמנפצים את תחושת האושר של הישראלים.

הסקר, שממצאיו פורסמו השבוע, מבצע הערכה של רמת האושר ושביעות הרצון מהחיים בקרב אזרחים ב-29 מדינות באירופה, כולל רוסיה וישראל. זוהי הפעם השישית בה נערך הסקר על ידי ESS, כשהסקר הנוכחי מתייחס לנתונים שנאספו ב-2012. הוא כולל שלושה מדדים - מדד הרווחה האישית, מדד הקהילתיות ומדד התמיכה הרגשית, בסקאלת ציונים של 1(-) עד 1.

במדד הרווחה האישית, שהוא מדד האושר הכללי של הסקר, הישראלים נמצאו מאושרים יותר מאזרחיהן של רוב מדינות אירופה עם ציון של 0.31 במדד - השמיני בגובהו מבין המדינות. עם זאת, יש לזכור כי הסקר תפס את אזרחי אירופה בשיאו של משבר החוב העמוק, שהיכה ביבשת בסוף העשור שעבר והשפיע דרמטית על חייהם של רבים. הציון של הישראלים במדד הרווח האישית זהה לזה שקיבלו הגרמנים במדד וגבוה משמעותית מכמה מדינות עשירות ומתקדמות מישראל, כמו בריטניה, צרפת ואיטליה. במדד זה דנמרק דורגה ראשונה, בפער ניכר משאר המדינות, עם רמה של 0.68. נורבגיה, שוויץ, איסלנד, פינלנד, הולנד ושבדיה הקדימו את ישראל עם ציונים בטווח של 0.4-0.5.

אולם בשתי הקטגוריות האחרות בסקר, שמדדו את רמת הקהילתיות ואת רמת התמיכה הרגשית, ישראל זכתה לציונים נמוכים. במדד הקהילתיות, שבוחן את מידת האמון באנשים ואת תחושת השייכות הקהילתית, ישראל קיבלה ציון של 0.03 בלבד - הציון החיובי הנמוך ביותר למעט פורטוגל. בהשוואה לשאר המדינות ישראל עדיין דורגה במקום גבוה יחסית במדד זה (11), אולם רק משום שלא פחות מ-17 מדינות סבלו מרמות שליליות של אמון ושייכות קהילתית - עדות נוספת להתפוררות המרקם החברתי כתוצאה מהמשבר האירופי. בין המדינות שסבלו מרמות שליליות של קהילתיות ניתן למצוא את צרפת ואיטליה עם רמה שלילית של סביב -0.05, פולין ובולגריה ברמה שלילית של סביב -0.7, צ'כיה וקפריסין עם רמה שלילית של סביב -0.15.

פינלנד, שבמדד האושר הכללי דורגה רביעית, רשמה במפתיע רמה שלילית במדד הקהילתיות - מינוס 0.3 - כמעט כמו זאת של אוקראינה, שתושביה סובלים מאז פלישת רוסיה ב-2014 מעימות אלים שעלול להוביל לפירוקה של המדינה. בצד החיובי של המדד, הונגריה וקוסובו העניות הפתיעו כשהתמקמו במקומות 3 ו-5 בהתאמה, לצד מדינות סקנדינביה ושווייץ העשירות.

גם במדד התמיכה הרגשית, המבטא את תחושת הבדידות ותחושת ההערכה מהסביבה הקרובה, ישראל זכתה לציון נמוך יחסית של 0.07, המדרג אותה במקום ה-13 יחד עם ספרד. מעל ישראל דורגו בין היתר מדינות שסובלות ממשבר כלכלי, כמו קפריסין

וסלובניה. גרמניה התבססה במקום ה-3 במדד, לצד מדינות סקנדינביה. בצד השלילי של המדד הופיעו בין היתר פורטוגל, איטליה והונגריה.

רוסיה היא ללא ספק הסיפור העצוב של הסקר, ומדובר בנתונים שנאספו לפני המשבר הכלכלי הקשה שמכה במדינה מאז 2014. הרוסים סובלים מרמות שליליות קיצוניות בכל שלוש הקטגוריות ודורגו אחרונים בקטגוריות הקהילתיות והתמיכה הרגשית, בפער אדיר משאר המדינות. קצת קשה להאשים במקרה זה את הקור הרוסי - תושבי מדינות סקנדינביה שדורגו ראשונים בשלושת המדדים סובלים בחודשי החורף מקור עז לא פחות. הסקר החברתי-אירופאי הוא פרויקט חוצה יבשת במדעי החברה, הנערך מאז 2002 מדי שנתיים בעידוד ותמיכת הקרן האירופית למדע והאיחוד האירופי. מטרתו לעקוב אחרי מגמות של יציבות ושינוי במבנה החברתי, בתנאים ובעמדות ברחבי אירופה ולתאר כיצד משתנה המרקם החברתי, הפוליטי והמוסרי. הסקר מנוהל על ידי קבוצת מחקר מאוניברסיטת סיטי בלונדון לצד שישה מוסדות אקדמיים נוספים ברחבי אירופה. בישראל מנהלים את הסקר פרופ' נח לוין אפשטיין וד"ר אירית אדלר ממכון ב.י. ולוסיל כהן למחקרי דעת קהל באוניברסיטת תל אביב.